

РЕШЕНИЕ

№ Ц-40

от 29.12.2017 г.

КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

на закрито заседание, проведено на 29.12.2017 г., след като разгледа доклад с вх. № Е-Дк-834 от 04.12.2017 г. относно определяне на пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, както и събраните данни и доказателства от проведеното на 13.12.2017 г. обществено обсъждане, установи следното:

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8, предл. 2 от Закона за енергетиката (ЗЕ) Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) определя ежегодно пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия.

Съгласно § 1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на ЗЕ, „балансираща енергия“ е активната електрическа енергия, която операторът на електропреносната мрежа активира за компенсирание на разликата между регистрираните при него договорени и фактически реализираните графици за доставка, както и колебанията на товарите с недоговорен график на доставка. Нормите, уреждащи балансиращия пазар на електрическа енергия, се съдържат в Правилата за търговия с електрическа енергия (ПТЕЕ) и регламентират условията за продажба и покупка на балансираща енергия с цел да се гарантира сигурност и устойчивост на националната електроенергийна система (ЕЕС) и сигурната паралелна работа на ЕЕС на континентална Европа.

Според чл. 107 от ПТЕЕ, на балансиращия пазар (БП) се търгува балансираща енергия, която включва:

1. отдадената енергия вследствие участие в регулиране (първично и вторично), зададена чрез турбинните регулатори на агрегатите или централния регулатор на ЕЕС, интегрално за часа;
2. балансиране чрез корекция на работната точка на агрегатите (третичен резерв), зададена от дежурния диспечер на независимия преносен оператор, интегрално за часа;
3. отдадена енергия вследствие на активирани блокове от студен резерв, интегрално за часа;
4. балансиране чрез промяна на състоянието (включване, изключване) на агрегатите, зададена от дежурния диспечер на независимия преносен оператор, интегрално за часа;
5. балансиране чрез промяна на товара на потребители по диспечерско разпореждане;
6. енергия, закупена/продадена от/на съседни енергийни системи, и енергия като аварийна помощ.

С оглед реализирането на електрическа енергия на БП, „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД) сключва договори по чл. 11, т. 7 от ПТЕЕ с доставчиците на балансираща енергия, чиито предмет е предоставянето на балансираща енергия на преносния оператор от вторичен, третичен и активиран студен резерв. Предвид факта, че БП се администрира от ЕСО ЕАД, същото е страна и по всички сделки за покупка и/или продажба на електрическа енергия с търговски участници, които притежават диспечерируеми производствени и/или потребяващи обекти за покриване на небалансите в националната пазарна зона. Сключената сделка на БП установява задълженията на съответния доставчик на БП да предоставя или купува енергия на/от преносния оператор според спецификата на предложението и разпореждането, издадено от диспечера на оператора на електроенергийния пазар. Сключените сделки с доставчиците на балансираща енергия, които участват във

вторично регулиране или в регулирането на системата чрез активиране на блокове от студен резерв и/или активиране на агрегати за третичен резерв, се уреждат съгласно условията на договорите с преносния оператор.

В изпълнение на сключените сделки, ЕСО ЕАД купува/продава балансираща енергия въз основа на предложения за регулиране нагоре и предложения за регулиране надолу, предоставени от доставчиците на балансираща енергия, които е регистрирало по реда на ПТЕЕ. По данни на ЕСО ЕАД, към настоящия момент в регистъра по чл. 119 от ПТЕЕ са вписани следните доставчици на балансираща енергия: „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД, „ТЕЦ – Бобов дол“ ЕАД, „КонтурГлобал Марица Изток 3“ АД, „ЕЙ И ЕС – ЗС Марица Изток 1“ ЕООД, „Национална електрическа компания“ ЕАД (НЕК ЕАД), „Пиринска Бистрица – Енергия“ АД, „ЕНЕРГО-ПРО България“ ЕАД, „Техеко Енерджи“ АД, „Видахим“ АД, „Стомана Индъстри“ АД и „Леяро Ковашки Машиностроителен Комплекс“ ЕООД, както и дружествата, класирани на проведените от електропреносния оператор тръжни процедури за предоставяне на студен резерв, а именно „Биовет“ АД, „ТЕЦ Марица 3“ АД, „Топлофикация Русе“ ЕАД, „Топлофикация Перник“ ЕАД и „Брикел“ ЕАД.

За изпълнение на правомощието на Комисията по чл. 21, ал. 1, т. 8, предл. 2 от ЗЕ със Заповед № З-Е-192 от 28.11.2017 г. на председателя на КЕВР е сформирана работна група, която е изготвила доклад с вх. № Е-Дк-834 от 04.12.2017 г. относно определяне на пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия. Същият, както и проект на решение за определяне на пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, са приети от КЕВР с решение по Протокол № 266 от 07.12.2017 г., т. 1. В тази връзка е проведено обществено обсъждане на 13.12.2017 г., след което са постъпили становища съответно от ЕСО ЕАД с вх. № Е-13-41-105 от 20.12.2017 г., от НЕК ЕАД с вх. № Е-13-01-85 от 22.12.2017 г., от „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД с вх. № Е-13-12-13 от 13.12.2017 г., от „ЕВН България“ ЕАД с вх. № Е-13-32-11 от 21.12.2017 г., от „Мост Енерджи“ АД с вх. № Е-13-179-6 от 21.12.2017 г. и от Асоциация свободен енергиен пазар (АСЕП) с вх. № Е-04-37-19 от 13.12.2017 г.

ЕСО ЕАД в становището си предлага определяните от КЕВР пределни цени за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия да се прилагат от 01.02.2018 г., тъй като цените за предоставяне на системните услуги за регулиране нагоре и регулиране надолу за м. януари 2018 г. са предоставени на преносния оператор до 15 декември 2017 г. в сроковете, съгласно сключените договори с доставчиците на балансираща енергия. Дружеството следва да предоговори с доставчиците на балансираща енергия и клаузи в договорите, които съответно да регламентират изпращане на коефициент, вместо цена, и последващо фактуриране на електрическата енергия за регулиране нагоре. ЕСО ЕАД посочва също, че се нуждае от технологично време за отразяване на новото ценообразуване в системата за администриране на пазара MMS, тъй като в проекта на решение на КЕВР е предвидено цените на доставчиците на балансираща енергия да се променят всеки ден.

Предвид изложените от ЕСО ЕАД аргументи, Комисията приема за обосновано пределните цени за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия да се прилагат от 01.02.2018 г.

„ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД възразява срещу предприетата мярка от страна на КЕВР за справяне с некоректните практики на търговски участници, обвързваща цените на „пазар ден напред“ и цените на балансиращия пазар за регулиране нагоре. Дружеството счита, че предложението за решение ще доведе само до намаляване на цената за регулиране нагоре и до евентуалната ѝ обвързаност с цената за базов товар на пазара „ден напред“ (ПДН) на „Българска независима енергийна борса“ ЕАД (Цпдн), без да се коригират предлаганите цени за регулиране надолу, като подчертава, че и на дневна база в Цпдн има значителни отклонения, които също може да са резултат от непазарното поведение на търговските участници на електроенергийната борса. Според производителя по-ниските цени на балансиращата енергия за регулиране нагоре ограничават възможностите на доставчиците на балансираща енергия да компенсират допълнителните си разходи за увеличаване на товара по диспечерско нареждане и разходите за поддръжка на системите за управление. В заключение дружеството посочва, че при по-високи цени на предложенията за регулиране нагоре, възможностите за спекулативно поведение на пазара биха били по-малко.

Във връзка с гореизложеното, „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД предлага пределната цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за регулиране нагоре да се увеличи на 300,00 лв./MWh, и настоява ЕСО ЕАД да въведе прозрачност на цени и количества при активиране на предложенията на доставчиците за регулиране нагоре и регулиране надолу.

Горните възражения Комисията приема за неоснователни. Дружеството не е представило обосновка на предложената пределна цена в размер на 300 лв./MWh. В същото време практиката показва, че основните доставчици на балансираща енергия предлагат цени близки до определените пределни такива, поради липсата на достатъчно конкуренция на този пазар, като това би довело до неосновано увеличение на разходите за небаланси на всички търговски участници.

В становището си АСЕП отбелязва, че обвързването на пределната цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия с цената на енергийните борси е практика само на пазари, които нямат собствени балансиращи мощности и използват референтна пазарна цена при внос, докато у нас цените на балансиращата енергия за енергиен недостиг и енергиен излишък се определят съгласно чл. 7 и чл. 8 от методиката по чл. 105, ал. 4 от ПТЕЕ. Според асоциацията по дефиниция цените трябва да отчитат направените разходи от ЕСО ЕАД за регулиране за всеки период на сетълмент и реализирани небаланси от координаторите на балансиращи групи и участници по чл. 57 ал. 1, т. 2 от ПТЕЕ, следователно цените на енергийния недостиг трябва да покриват само направените технологични разходи за производство на единица електроенергия, а не да отразяват кривите на търсенето и предлагането на свободния пазар на електроенергия, още повече, че много често на енергийния пазар има и спекулативни сделки.

АСЕП посочва, че разходите на ЕСО ЕАД за балансиране на ЕЕС и регулиране на големи мощности в определени периоди на сетълмент, отнесени към минимални небаланси, имат за резултат цени на балансираща енергия и извън определената пределна цена, което показва проблем на участниците на пазара на балансираща енергия и индикира липса на достатъчно гъвкави генерационни мощности, които да отразяват кратки периоди на небаланси в системата.

Сдружението счита, че въвеждането на пазарно обвързана пределна цена за енергиен недостиг, ведно с императивното задължение на производителите с инсталирана мощност над 5 MW за сключване на сделки с електрическа енергия на организиран борсов пазар от 01.01.2018 г., би довело до неблагоприятни последици за либерализирания пазар на електроенергия в България. В тази връзка посочва, че горните обстоятелства, предвид сегашната конфигурация на производителите на електроенергийния пазар у нас и монополното положение на предприятията в структурата на „Български енергиен холдинг“ ЕАД, биха поставили пазара в ситуация на изкуствен търговски дефицит или контролирано високи цени на борсовия пазар. При твърде високи цени на ПДН ще се появят нереализирани търговски позиции и последваща единствена опция за реализация на балансиращ пазар при така планираните пределни цени по среднодневната цена на борсата, умножена по коефициент 2,5.

АСЕП твърди, че въпреки изложените мотиви на Комисията, според които новата методика ще ограничи възможността цената за недостиг на балансиращия пазар да бъде по-ниска от тази на ПДН, няма разумен търговски участник на пазара, който да държи търговски позиции на балансиращ пазар, тъй като такава практика противоречи на ПТЕЕ и ЕСО ЕАД има правомощия за превенция на подобно некоректно поведение.

Горните възражения Комисията приема за неоснователни. Твърдението, че обвързването на пределната цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия с цената на енергийните борси е практика само на пазари, които нямат собствени балансиращи мощности и използват референтна пазарна цена при внос, не съответства на обективното фактическо положение. То е относимо към договорите на операторите за взаимна аварийна помощ, каквито сключени има и ЕСО ЕАД. На развитите пазари, в рамките на които има реална конкуренция сред доставчиците на балансираща енергия, не съществуват пределни цени, а обвързаността на цените за регулиране нагоре/надолу с постигнатите спот цени на ПДН се постига по естествен път, тъй като централите предлагат на балансиращия пазар цялото количество електрическа енергия, нереализирано на останалите пазарни сегменти.

Аргументите, че при твърде високи цени на ПДН ще се появят нереализирани търговски позиции, за които в последствие единствената опция за реализация ще е на балансиращ пазар, също са неоснователни. Целта на предложения от Комисията подход е именно недопускане на подобно поведение на търговците и съответно арбитражи между двата пазара. Твърдението, че ЕСО ЕАД има правомощия за превенция на подобно некоректно поведение от страна на търговските участници, е относимо единствено за случаите, при които търговците подават необвързани графици, но не и в случаи на манипулации на графика за потребление, които са изкуствено обвързани с тези на закупената електрическа енергия и делегират недостиг в ЕЕС още в Д-1.

В становището си НЕК ЕАД изразява опасения, че предложеният нов подход към настоящия момент няма да доведе до премахване на възможността търговски участници чрез поведението си при подаване на оферти на борсовия пазар да изкривяват умишлено пазарните отношения, с аргумента, че цената на балансиращата енергия за регулиране нагоре ще се изчислява на база среднодневната, а не на почасовата цена за базов товар на ПДН. Според дружеството в резултат на горепосоченото търговските участници отново ще разполагат с възможността, когато предполагат, че ще бъде постигната цена на ПДН (особено в пиковите часове) над 200 лв./MWh да предпочетат да занижат регистрирания си търговски график и да изпаднат в недостиг на балансиращия пазар още в Д-1.

НЕК ЕАД отново обръща внимание на това, че цените за регулиране нагоре и надолу имат голямо значение за определяне на цената за недостиг и излишък, но основното при определянето им е механизмът, използван от ЕСО ЕАД при извършване на месечния сетълмент, както и начинът на управление на електроенергийната система от ЦДУ. Т.е. предлаганите цени за регулиране нагоре и надолу от доставчици на балансираща енергия ще породят финансови последици само ако бъде активиран от ЦДУ агрегат на съответния доставчик за балансиране на системата и то едва след като предложените цени за регулиране преминават през изчислителния механизъм, заложен в методиката за определяне на цените за излишък и недостиг от ЕСО ЕАД.

Дружеството отбелязва, че макар и с въведения нов подход разходите на участниците на пазара, изпаднали в небаланс, да не се увеличат на годишна база, Комисията не е анализира отражението му върху резултатите на доставчиците на балансираща енергия и как ще бъдат защитени техните интереси. Според НЕК ЕАД приемането на резултатите от анализа води до извода, че КЕВР цели запазване на съществуващото до момента положение, което нарушава принципа на икономическа целесъобразност и равнопоставеност, тъй като води до цени за регулиране нагоре, близки (дори в много случаи по-ниски) от 202 лв./MWh.

НЕК ЕАД посочва, че съгласно проекта на решение на КЕВР пазарните участници трябва да бъдат стимулирани да участват и на пазара на балансираща енергия с резервните си мощности. От гледна точка на НЕК ЕАД такъв стимул не е даден и по-конкретно това е свързано с работата на ТЕЦ и ПАВЕЦ при предоставяне на резерв за допълнителни услуги, осигуряван на ЕСО ЕАД за управление на електроенергийната система. С цените в действащото за настоящия регулаторен период решение на КЕВР на ЕСО ЕАД е осигурена възможност да заяви, резервира и заплати на доставчиците само диапазон за регулиране нагоре. При това положение ТЕЦ, които предоставят резерв за допълнителни услуги в часовете с ниско потребление на електрическа енергия, работят с график, който е на технологичния минимум за работа на съответните блокове в системата, тоест преносният оператор не може да ползва регулиране надолу. Според дружеството в резултат на това в часовете от денонощието с ниско потребление на електрическа енергия, когато има излишък в системата, единственият вариант за ЕСО ЕАД е да активира ПАВЕЦ на НЕК ЕАД в помпен режим. Въз основа на гореописаното НЕК ЕАД прави извод, че ценовата рамка, дадена в проекта на решение за цени на балансиращата енергия, поставя ПАВЕЦ-ът на дружеството при предоставянето на балансираща енергия в неравнопоставено положение спрямо ТЕЦ, тъй като при излишък на електрическа енергия в часовете от денонощието с минимално потребление, същият се явява единствен източник за регулиране надолу, за което обаче не са му покрити изцяло разходите.

НЕК ЕАД счита, че за периода от въвеждане на пределните цени до настоящия момент се наблюдава липса на достатъчно стимул за доставчици на балансираща енергия за активно

участие в предлагането на услугата „регулиране надолу“. Според дружеството централите не са поощрявани, подавайки ежедневните графици за производство, да осигуряват диапазон за регулиране надолу, когато блоковете им работят около минималния си товар, поради неатрактивната пределна цена от 0,00 лв./MWh за регулиране надолу, която не стимулира активно поведение на участниците, т.е. да се стремят да подават графици, в които да пазят диапазон и в минимумите на работа на мощностите си.

Общественият доставчик отбелязва, че липсата на предлагане на диапазон за регулиране надолу от кондензационните централи налага активиране на ПАВЕЦ в помпен режим за регулирането на електроенергийната система, като в настоящия момент цената на услугата е 0,00 лв./MWh. Според НЕК ЕАД тази цена не покрива разходите на дружеството и води до негативни финансови последици. Последното се дължи на факта, че технологията на работа на ПАВЕЦ обуславя технологични разходи в размер на 30%. С оглед на горното НЕК ЕАД счита, че трябва да се допусне отрицателна цена за регулиране надолу от помпите на ПАВЕЦ, за да може да бъдат възстановени разходите за работата ѝ.

НЕК ЕАД изразява позиция, че не могат да бъдат третирани по еднакъв начин производствени и консумиращи мощности, а цената за регулиране надолу трябва да се определи отделно за генериращи и отделно за консумиращи мощности, като за ПАВЕЦ на НЕК ЕАД цената трябва да е отрицателна величина. Това е така, защото при регулиране надолу при настоящата пределна цена 0,00 лв./MWh за първите резултатът е намален разход за производство на електрическа енергия, срещу което имат получен приход от продажбата ѝ по график в Д-1. Докато за консумиращата мощност на ПАВЕЦ, вземайки предвид 30-те процента технологични разходи между консумация и производство, се генерира разход от включването на помпите за регулиране надолу, срещу което има намален с 30%, заради технологичните загуби, приход. В така очертаната ситуация участниците на пазара, причинили излишък, при включване на ПАВЕЦ не заплащат за работата му и се облагодетелстват в разрез с прокламираните от КЕВР принципи за равнопоставеност и недискриминация.

НЕК ЕАД посочва, че в решение № Ц-19 от 01.07.2017 г. КЕВР е определила цена за енергия за производство от ВЕЦ на НЕК ЕАД, в т.ч. и от ПАВЕЦ, в размер на 70,03 лв./MWh. Така след работа на помпите и последващо генериране на енергия, остава невъзстановен разход от 30%, дължащ се на технологичните разходи, който трябва да се възстанови от участието на балансиращия пазар. Според дружеството този разход би могъл да бъде възстановен с цена за регулиране надолу за ПАВЕЦ, която представлява 30% от цената, определена за производство, а именно минус 21,00 лв./MWh. Във връзка с горното предложение НЕК ЕАД дава следния пример: *„ПАВЕЦ в помпен режим е активиран за балансиране на системата и изпомпва вода, консумирайки електрическа енергия в размер на 180 MWh. От изпомпената вода е произведена електрическа енергия, която намалена с 30%-ния технологичен разход е в размер на 126 MWh. Тази енергия е реализирана по 70,03 лв./MWh и генерира приход в размер на 126 MWh x 70,03 лв./MWh = 8 823,78 лв. Некомпенсираният разход е в размер на 54 MWh x 70,03 лв./MWh = 3 781,62 лв. При определяне на цена за регулиране надолу 30% от производствената цена 70,03 лв., а именно: минус 21,00 лв., за активирането на ПАВЕЦ в помпен режим ще бъде реализиран приход за НЕК от 180 MWh x 21,00 лв./MWh = 3 781,62 лв. По този начин ще бъде покрит пълният разход на НЕК ЕАД (съобразно приетата цена от 70,03 лв./MWh) за активиране на ПАВЕЦ, като се следват двата принципа на КЕВР при определяне на регулираните цени, свързани с ПАВЕЦ, посочени по-горе в становището. Тук трябва още веднъж да се отбележи, че за да бъде напълно покрит разходът за ПАВЕЦ трябва да бъде взета предвид предложената от НЕК ЕАД цена за производство от 74,25 лв./MWh, като в такъв случай цената за регулиране надолу трябва да стане 30% от 74,25 лв./MWh, а именно: минус 22,27 лв./MWh.“*

По отношение на аргументите на НЕК ЕАД относно използване на почасова пределна цена за регулиране нагоре, Комисията счита, че следва да се има предвид и фактът, че към настоящия момент операторът на балансиращия пазар е декларирал техническа невъзможност за прилагане на подобен подход.

Възраженията, че подходът на КЕВР за определяне на цената за регулиране нагоре не защитава интересите на доставчиците на балансираща енергия, Комисията приема за неоснователни. По-долу в мотивите към настоящото решение е подробно аргументирано, че

предложеният нов подход има за цел да предотврати констатираните пазарни изкривявания и възможности за манипулации, водещи до застрашаване на нормалното функциониране на ЕЕС и постигане на справедливи цени на доставчиците на балансираща енергия, обвързани с пазарните такива, а не повишаване на разходите за небаланси на търговските участници.

Не могат да бъдат възприети аргументите на НЕК ЕАД, обосноваващи предложението на дружеството за пределна цена за балансиране за ПАВЕЦ в режим консумация, отделна от тази за генериращите мощности в интервала между минус 21,00 лв./MWh и минус 22,27 лв./MWh. Представените в тази връзка изчисления се основават на презумпция, че НЕК ЕАД продава само по регулирана цена електрическата енергия, произведена от ВЕЦ и ПАВЕЦ в генераторен режим. Определеното с Решение № ТЕ-27 от 01.07.2017 г. количество електрическа енергия от ВЕЦ и ПАВЕЦ, което дружеството следва да реализира на регулирания пазар, представлява едва около 7% от прогнозното количество произведена електрическа енергия за ценовия период. Останалите 93% НЕК ЕАД продава на пазара по свободно договорени цени, както и на балансиращия пазар по цени, значително надхвърлящи определената от КЕВР регулирана такава в размер на 70,03 лв./MWh. От друга страна в Решение № Ц-19 от 01.07.2017 г., при определяне на регулираната цена за производство на електрическа енергия от ВЕЦ, в т.ч. и ПАВЕЦ, собственост на НЕК ЕАД, са включени разходи за ПАВЕЦ, свързани с обвързване на графици в деня преди доставката Д-1 в размер на 24 077 хил. лв. В конкретния случай при предоставяне на системната услуга регулиране надолу горесцитираният пример би следвало да изглежда по следния начин: „ПАВЕЦ в помпен режим е активиран от ЦДУ за балансиране на системата и изпомпва вода, консумирайки електрическа енергия в размер на 180 MWh. От изпомпената вода е произведена електрическа енергия, която е намалена с 30% технологичен разход и е в размер на 126 MWh. Тази енергия е реализирана по 70,03 лв./MWh и генерира приход в размер на 126 MWh x 70,03 лв./MWh = 8 823,78 лв. Разходите, които НЕК ЕАД генерира, са условно-постоянните разходи на дружеството, които са общи за ВЕЦ и ПАВЕЦ и се покриват от утвърдената регулирана цена. Вземайки предвид предложенията на НЕК ЕАД за предоставяне на системната услуга „регулиране надолу“ на цена от 0,00 лв./MWh, допълнителният разход за дружеството е в размер на 180 MWh x 0,00 лв./MWh = 0,00 лв., т.е. некомпенсирани разходи не са налице, с оглед факта, че регулираната цена е определена въз основа на прогнозата за произведеното количество електрическа енергия.“. В тази връзка при цена за регулиране надолу в размер на 0,00 лв./MWh технологичният разход на ПАВЕЦ не предизвиква допълнителни разходи за дружеството, като такива биха възникнали единствено при положителни цени, а при отрицателни съответно дружеството ще реализира допълнителен приход. Във връзка с гореизложеното може да се направи извод, че НЕК ЕАД не е поставено в неравнопоставено, а по-скоро в привилегировано положение. Тъй като чрез предоставяне на услугата регулиране надолу на цена от 0,00 лв./MWh, НЕК ЕАД получава възможност да качва вода от долния в горния изравнител на ПАВЕЦ, без да заплаща електрическата енергия, необходима за работата на помпите, като по този начин си осигурява допълнително безплатен воден ресурс за производство на електрическа енергия.

Твърденията относно липса на стимули за предлагане на системната услуга за регулиране надолу Комисията приема за неоснователни. В ценовите решения на регулатора не се указва по никакъв начин на ЕСО ЕАД какъв диапазон за регулиране да резервира, а единствено се остойностяват предложенията на оператора, свързани с необходимия резерв за допълнителни услуги. Изнесените по-горе от НЕК ЕАД факти са допълнителен аргумент в полза на изложените по-долу в решението мотиви относно липсата на достатъчно конкуренция сред доставчиците на балансираща енергия и възможностите за непазарно поведение.

В становището си „ЕВН България“ ЕАД обръща внимание на факта, че избраният коефициент в размер на 2,5 е съгласно минали/исторически данни за цените на продуктите, предлагани на БНЕБ ЕАД, като КЕВР не е посочила дали промяна в съотношението на цените на базов/пиков товар на ПДН ще променя коефициента, както и какво ще е влиянието на други структурни промени в борсовия пазар, като въвеждането на пазар „в рамките на деня“.

Според дружеството са нужни разяснения за прилагане на цената за балансиране и обвързването ѝ с търговете, които ЕСО ЕАД организира за предоставяне на резерв, като например дали доставчикът на балансираща енергия ще определя цена за балансиране нагоре

по своя преценка и в случаите, в които тя е по-висока от 2,5 x Цпдн, ще бъде автоматично намалена от ЕСО ЕАД.

„ЕВН България“ ЕАД счита за необходимо създаването на повече яснота/прозрачност относно всички компоненти, които участват във формулата за изчисляване на цените за недостиг и излишък. В тази връзка посочва, че пределната цена е само един компонент от формулата, която формира почасовата цена за недостиг/излишък и за да се избегнат пазарни изкривявания следва калкулацията да се извършва при пълна прозрачност. Според дружеството за да се увеличи доверието, прозрачността и предвидимостта на свободния пазар, е от изключителна важност информацията за компонентите, които участват във формирането на цената на балансиращата енергия и количествено-стойностното им изражение да бъдат публично достъпни, в т.ч. и данните за разходите, които ЕСО ЕАД извършва за закупуването на енергия от съседни контролни зони. С оглед горното „ЕВН България“ ЕАД препоръчва да се предвиди публично оповестяване, в съответствие с препоръките на ENTSO-E, включително и за това какви източници на балансираща енергия се активират за всеки час на доставка, като на платформата следва да е предоставена информация за почасови данни за активирани резерви и цени на активирани резерви за излишък/недостиг, която към момента липсва.

По отношение на коментара на дружеството дали промяната на съотношението на цените на базов товар/пиков товар ще променя коефициента, Комисията счита, че така определеният коефициент в размер на 2,5 отразява именно пределната стойност на това съотношение и не следва да се променя. Относно прилагането на така определената цена и обвързването и с тръжните процедури на оператора на балансиращия пазар, участниците следва да подават оферти за регулиране нагоре, предлагайки единствено коефициент по-нисък или равен на определения от КЕВР такъв, тъй като другият елемент от формулата (Цпдн) е общ за всички доставчици на балансираща енергия.

В становището си „Мост Енерджи“ АД прави предложение за допълване на проекта на решение с нова точка 3: „3. Във връзка с влизането в сила на т. 1 и т. 2 от решението собствениците на средствата за търговско измерване са длъжни от 01.01.2018 г. да предоставят ежечасно в часа и деня на измерването данните от измерванията на координаторите на балансиращи групи за коригиране на прогнозите от деня за намаляване на небалансите на пазара на електрическа енергия.“. Дружеството също така предлага да се създаде нов член в Правилата за търговия с електрическа енергия: „Чл. 88а. Собствениците на средства за търговско измерване са длъжни да предоставят ежечасно в часа и деня на измерването данните от измерванията на координаторите на балансиращите групи, така че да е възможна корекция на прогнозите в рамките на деня за доставка.“. Според дружеството тези изменения са необходими, тъй като реализираните небаланси са резултат от точността на прогнозата за потреблението на пазара на електрическа енергия от членовете на балансиращата група на координатора и реалните данни от измерената потребена енергия. Последното изисква непрекъснат обмен на информация от средствата за търговско измерване към координаторите на балансиращи групи, така че те да могат да коригират прогнозите в период, който има за последица реално намаляване на небалансите на координаторите в рамките на конкретния ден.

Комисията счита, че предложенията на дружеството са неотнормими към настоящото административно производство, тъй като касаят отношения, които следва да бъдат уредени в Правилата за търговия с електрическа енергия.

След обсъждане и анализ на всички събрани в хода на административното производство данни и доказателства, както и на постъпилите писмени становища, Комисията приема за установено следното:

С Решение № Ц-41 от 30.12.2016 г. КЕВР е определила, считано от 01.01.2017 г., пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, както следва:

1. Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за регулиране нагоре в размер на 202,00 лв./MWh;
2. Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системна услуга регулиране надолу, в размер на 0,00 (нула) лв./MWh;

3. Пределните цени по т. 1 и т. 2 не се прилагат при сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, за балансираща енергия, която е закупена/продадена от/на съседни енергийни системи по двустранни споразумения или от регионален балансиращ пазар.

Средните месечни цени за предходните 10 месеца показват устойчивост на нивата и са отразени в таблицата по-долу:

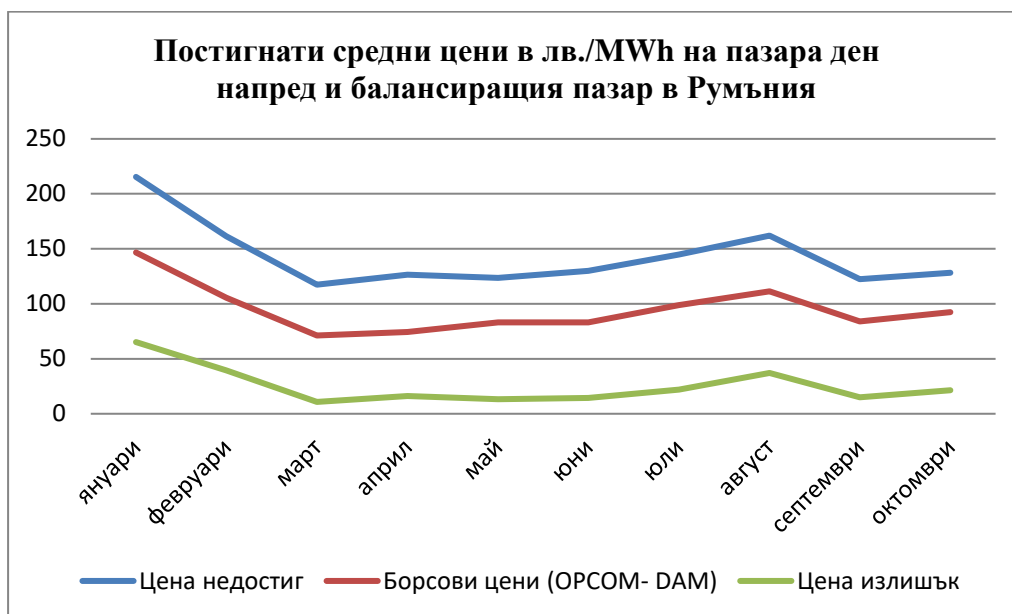
	<i>Недостиг, лв./MWh</i>	<i>Излишък, лв./MWh</i>
Януари 2017 г.	334,59	4,89
Февруари 2017 г.	196,09	8,93
Март 2017 г.	187,32	11,25
Април 2017 г.	171,57	16,49
Май 2017 г.	163,58	13,83
Юни 2017 г.	165,70	17,31
Юли 2017 г.	166,16	16,27
Август 2017 г.	175,96	13,89
Септември 2017 г.	185,87	16,03
Октомври 2017 г.	176,85	14,52
Януари – Октомври 2017 г.	192,37	13,34

Следва да се има предвид, че посочените средни стойности на цените на балансиращата енергия се заплащат от координаторите на балансиращи групи на оператора на БП. След нетиране на небаланса, координаторите разпределят на членовете на съответната балансираща група разходите си към ЕСО ЕАД, като цените за недостиг на отделните търговски участници намаляват до нива от около 130 лв./MWh, а за излишък се увеличават до около 30 лв./MWh, което редуцира значително разходите за балансиране на производители и потребители.

Доставчиците на балансираща енергия са централи, участващи във вторично регулиране, които определят цените си на месечна база, като се наблюдават незначителни количества от активиран студен резерв. Цените на доставчиците следва да отчитат реализираните допълнителни разходи за регулиране, свързани с намаляване или увеличаване на работната мощност по диспечерско разпореждане, поддържането на управляващите системи и да нямат спекулативен характер. Пределните цени само определят рамката, извън която липсата на конкуренция предполага изкривяване на БП. При пазарно поведение на участниците, предлаганите цени следва да са подчинени на пазарни принципи и да са на нива, позволяващи нормално функциониране на пазара без да облагодетелстват дадени участници за сметка на останалите и да отразяват принципа на равнопоставеност, заложен в ЗЕ. В същото време основните доставчици на балансираща енергия предлагат цени близки до определените пределни такива. Еднокомпонентните цени за регулиране надолу за периода януари 2017 г. – октомври 2017 г. са в диапазона от 0,00 лв./MWh до 0,50 лв./MWh, а за регулиране нагоре от 170,00 лв./MWh до 200,00 лв./MWh., т.е. твърде близки до пределните такива, определени от КЕВР.

С оглед анализ и оценка на състоянието на БП е извършен бенчмаркинг с румънската пазарна зона, с която е възможно най-скорошно обединение. В развитите пазари почасовите цени на доставчиците на балансираща енергия следват постигнатите цени на „пазара ден напред“ (ПДН), като така се постига обвързаност на двата пазара и не се допускат арбитражи. Подобна мярка осигурява пропорционалност на разходите за балансиране на пазарните участници в зависимост от почасовите цени на пазара. Постигнатата цена на ПДН функционира като минимална цена за предложенията за регулиране нагоре и максимална такава за регулиране надолу. По този начин винаги цената за небаланси е по-неблагоприятна от тази на ПДН, както и пазарните участници се стимулират да участват и на пазара на балансираща енергия с резервния си капацитет.

Подобна е и ситуацията на румънския електроенергиен пазар, резултатите от който са представени в следващата графика:

Видно от горната графика кривите на средните цени за небаланс (недостиг и излишък) плътно следват кривата на постигнатата средна цена на ПДН.

Към настоящия момент цените, предлагани от доставчиците на балансираща енергия в България, не са обвързани със спот цените на ПДН, а са постоянни на месечна база, което е причина за пазарни манипулации. Резултатите от извършения анализ на база данните от работата на БП през 2017 г. показват, че пределната цена на балансиращата енергия се използва от търговските участници като горна граница при подаваните оферти за покупка на борсовия пазар. Това води до умишлено изкривяване на пазарните отношения, тъй като се явява стимул пазарните участници да предпочетат да са в недостиг, което затруднява управлението и сигурността на електроенергийната система. Горното се подкрепя от факта, че в редица случаи при постигнати цени на ПДН (особено в пиковите часове) над 200 лв./MWh търговските участници занижават регистрираните графици и по този начин делегират недостиг в системата още в Д-1. В много случаи този предварително делегиран недостиг води до използване от страна на независимия преносен оператор на целия резервиран диапазон за регулиране нагоре, в т.ч. и целия студен резерв, което застрашава сигурността на електроенергийната система от една страна, а от друга води до значително по-високи разходи за останалите пазарни участници. Пример за горното е месец януари 2017 г., когато поради необичайните метеорологични условия търсенето на електрическа енергия се повиши значително, което доведе до скок на цените в региона. Поради определената от КЕВР пределна цена на доставчиците на балансираща енергия, в 94 интервала на доставка цената за недостиг на БП беше по-ниска от тази на ПДН. Това стимулира някои търговци да занижават изкуствено регистрираните графици, което доведе до изключително опасната ситуация, електроенергийната система да функционира при почти постоянно активиран студен резерв. Това от своя страна рефлектира в цените за недостиг, които се повишиха почти 2 пъти спрямо нормалните си месечни нива, което се понесе от всички участници на пазара.

Видно от горното, с цел недопускане на изкривяване на пазарните отношения и гарантиране на сигурността на електроенергийната система, цената за недостиг следва да е най-високата цена на пазара с оглед нейния превантивен и възпиращ характер. В тази връзка определените цени по чл. 21, ал. 1, т. 8, като основен ценообразуващ елемент на цените за балансиране нагоре следва да са обвързани с постигнатите такива на ПДН. Такава е и европейската практика, тъй като при по-високи цени на ПДН, производителите нямат стимул за поддържане на диапазон за регулиране нагоре. При ниски цени на ПДН, а високи такива на БП, клиентите са ошетени с необосновано високи цени за небаланс.

Предвид горните аргументи КЕВР счита, че прилагането на румънския модел за определяне на цената на доставчиците на балансираща енергия ще осигури предпоставки за стабилност на сектора; сигурността на снабдяването; недопускане на арбитражи между БП и ПДН, както и спазване на принципите по чл. 23, чл. 24 и чл. 31 от ЗЕ. Следва да се отбележи обаче, че към настоящия момент независимият преносен оператор не разполага с техническа

възможност да прилага почасови цени за доставчиците на балансираща енергия, като минималния интервал, за който разполага с техническа обезпеченост е дневен.

Анализ на почасовите цени на ПДН на БНЕБ ЕАД показва, че отклонението между цената за базов товар и тази за пиков такъв е в порядъка на около 20% – 30%, като достига в някои часове до около 100%. В същото време разликата между пик и офпик варира между 40% и 100%. В тази връзка за да се гарантира, че цената за недостиг е най-високата цена на пазара с оглед нейния превантивен и възпиращ характер, е необходимо тя да е поне 2,5 пъти по-висока от цената на ПДН за базов товар за съответния ден.

При така определената **пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за регулиране нагоре в размер на 2,5*Цпдн, където Цпдн е равна на цената за базов товар на пазара „ден напред“ на БНЕБ ЕАД за съответния ден**, разходите на участниците на годишна база не би следвало да се увеличат. Последните резултати от търговете, проведени на платформата на БНЕБ ЕАД, показват, че очакваната средногодишна цена за базов товар през 2018 г. е около 80,52 лв./MWh¹, т.е. средногодишната пределна цена за регулиране нагоре (80,59*2,5= 201,48 лв./MWh) ще се запази близка до нивата от 202,00 лв./MWh, утвърдени с Решение № Ц-41 от 30.12.2016 г. на КЕВР. Допълнителен аргумент относно запазването на цените на нива близки до настоящите представлява и анализа на средномесечните пределни цени за регулиране нагоре за първите десет месеца на 2017 г. при прилагане на гореописания метод, представен в следващата таблица:

	Средномесечни цени за базов товар (БНЕБ ЕАД)	Пределни цени за регулиране нагоре, утвърдени с Решение № Ц-41 от 30.12.2016 г.	Пределни цени, изчислени като 2,5*Цпдн	Разлика
Януари 2017	106,59	202,00	266,48	64,48
Февруари 2017	75,73	202,00	189,32	- 12,68
Март 2017	62,21	202,00	155,54	- 46,46
Април 2017	68,43	202,00	171,09	- 30,91
Май 2017	70,86	202,00	177,15	- 24,85
Юни 2017	68,32	202,00	170,79	- 31,21
Юли 2017	82,50	202,00	206,24	4,24
Август 2017	75,14	202,00	187,86	- 14,14
Септември 2017	73,91	202,00	184,78	- 17,22
Октомври 2017	81,32	202,00	203,31	1,31
Януари – Октомври 2017	76,50	202,00	191,26	- 10,74

Пределната цена за регулиране надолу следва да е обща за всички участници на пазара, независимо от това дали използваните мощности са производствени и/или консумиращи. По този начин се осигурява недискриминационно и равнопоставено третиране на централите, предлагащи тази системна услуга, като не се допуска облагодетелстване на даден участник за сметка на останалите, както и спекулативно поведение. Пазарните принципи налагат цената за регулиране надолу да е положителна величина. При отрицателна стойност на цената централата, предоставяща системната услуга, продава недостиг, а потребителите, които са в излишък, го купуват, което противоречи на принципите на балансиращия пазар и води до екстремни стойности на балансиращата енергия и големи разходи за небаланси.

¹ Изчислена като среднопретеглена стойност на изтъргувани 395 MW в последните осем проведени търгове за базов товар с период на доставка 01.01.2018-31.12.2018 г. на платформата „Търгове“ на БНЕБ ЕАД <http://www.ibex.bg>

Отрицателната цена за регулиране надолу представлява прекомерна санкция за производителите и потребителите, които са в излишък, която изкривява пазара, застрашава неговата работа и противоречи на европейските практики. В тази връзка пределната цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за регулиране надолу следва да се запази на 0,00 (нула) лв./MWh.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 8, предложение 2 от Закона за енергетиката

КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

Р Е Ш И:

Определя, считано от 01.02.2018 г., пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, както следва:

1. Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системна услуга за регулиране нагоре в размер на $2,5 \cdot \text{Цпдн}$, където Цпдн е цената за базов товар на пазара „ден напред“ на „Българска независима енергийна борса“ ЕАД за съответния ден;

2. Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системна услуга за регулиране надолу в размер на 0,00 (нула) лв./ MWh;

3. Пределните цени по т. 1 и т. 2 не се прилагат при сключване на сделки за балансираща енергия, която е закупена/продадена от/на съседни енергийни системи по двустранни споразумения или от регионален балансиращ пазар.

Решението подлежи на обжалване пред Административен съд – София град в 14-дневен срок.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

РОСИЦА ТОТКОВА